

A ZENEI KÖNYVTÁRAKRÓL

HOFFMANN, H.: Kommunale Musikpflege und neue Formen der Musikkultur; WASSNER, H.: Musikbibliothekarische Arbeit in unseren Tagen. Versuch einer Standortbestimmung; KREMSLER, E.: Keine Musikbibliothek? Zum Thema zentraler oder dezentraler Abspielung von audiovisuellen Medien c. írások alapján (Buch und Bibliothek, 32.Jg. 1980. 3.no. 233–253.p.) SKALICZKI JUDIT szemléje.

A Buch und Bibliothek 1980/3. számában három írás foglalkozik a zenei könyvtárak jelenlegi helyzetével, a zenei könyvtárosi munka lehetőségeivel, a zene személyiség-fejlesztő hatásával.

Hilmar Hoffmann tanulmányának címe: A zene közösségi művelése és a zenekultúra új formái. Az írás alapvető szándéka az elit és a tömegkultúra közötti különbség feltárása a zenei könyvtárosi munka aspektusából. Határozottan leszögezi, hogy a könyvtárak a velük szemben támasztott követelményeknek, a kihívásnak csak akkor tudnak eleget tenni, ha túllépik a jelenleg még meglévő intézményes gátakat. Ezek a gátak ugyanis megakadályozzák, hogy a zene mindenki számára hozzáférhető, természetes kommunikációs forma legyen.

A német könyvtárak az utóbbi tíz évben kezdték felismerni azt az egyre mélyülő szakadékot, ami az elit könyvtári kívánságok és a tömeg zenei kívánsága között mélyül. Nem lehet már becsukni a zenei könyvtár ajtaját a pop zene, a könnyűzene előtt. Ha figyelmen kívül hagyjuk ezt a fajta zenei érdeklődést, akkor tulajdonképpen a fiatalok zenei orientálódását negligáljuk.

Természetesen nem elég ha csupán a szerzeményezési politikájukon változtatnak a könyvtárak, az eddigi hagyományos zeneismertetések és zenei rendezvényeken is túl kell lépni. (Wassner – ld. később – svéd és olasz könyvtári példákat említ követendőként, a példákban leszürendő tanulság: a zene közösségformáló erejének hatása.)

Ha a fiatalok már kisiskolás koruktól évente legalább egyszer hallgathatnak hivatásos zenészek adta hangversenyeket – az ország bármely részén –, akkor sokkal nagyobb az esélye annak, hogy a zene beépül a fiatalok kulturális életébe. Ugyanakkor nagy hiba lenne azt hinni, hogy ez a fajta „nyitás” csupán a fiataloknál fontos. A használói igény szerinti zenét be kell vinni a szociális intézményekbe, közösségekbe, kórházakba, a szegények házába, a börtönökbe stb. Ugyanakkor a zeneanimáció nem korlátozódhat a hangversenyekre, fontos a zeneismertetés, a szóbeli magyarázat is. Mindezek célja valamiféle kontaktus kialakítása a közönség és a zene között. Nem szabad elfelejteni: ennek a fajta

zenei könyvtárosi munkának magába kell foglalnia a zene minden fajtáját és minden műfaját: az ismeretterjesztésnek egyaránt át kell fognia a népzene és a jazzt, a kamarazene és a pop-zenét!

A zenei könyvtárosi munkáról ír *Hermann Wassner*: Napjaink zenei könyvtárosi munkája címen. Cikkében a frankfurti könyvtár ötven évvel ezelőtti könyvtárosának, *Rudolf Angermannak* téziseit idézi, hogy nyilvánvalóvá tegye; az elmúlt évek hogyan változtatták meg a zenei könyvtárosi munka fő irányvonalát.

Angermann ugyanis még töretlenül hitt a zene – és általában a művészetek – nevelő funkciójában. A zene jóvá tesz, vallotta együtt a görögökkel. Ma viszont – mondja Wassner – ez a nézet igencsak vitatható. Angermann még pontosan felsorolta – és felsorolhatta – azokat a zenei műfajokat, amelyeket nevelő hatásuk miatt gyűjteniük kell a zenei könyvtáraknak, és azokat a zeneműveket is, amelyek „erkölcstelenségük” miatt nem kaphatnak helyet az állományban.

Wassner az Augsburger Rundschau 1919 júliusi számából a következőket idézi: „...mindig kell tudnunk, hogy minek van helye, és minek nincs helye a könyvtárban. Ez utóbbiak pl. az operettek. Aki a könyvtárban a Három a kislányt, vagy a Csárdáskirálynőt követeli, annak borson térdelve kell 777-szer Mozartot mondania.” A fentebbi sorokat *Paul Marsop*, a zenei könyvtárosok jelentős alakja, a müncheni nyilvános zenei könyvtár megalapítója mondta. Ha Marsop ma visszatérne, és meglátná volt könyvtárát – írja Wassner – feltehetően visszavonná alapítványát. Ma ugyanis – és ez az írás egyik leghangsúlyosabb gondolata – *minden zeneműnek helyet kell kapnia a könyvtári gyűjteményekben, függetlenül azok vitatott vagy vitatható értékétől*. Nem vállalhatja a zenei könyvtáros azt a megoldhatatlannak tűnő feladatot, hogy eldöntse mi a jó, és mi a rossz zene. Ahhoz pedig nem lehet erkölcsi bátorsága, hogy a saját ízlését ráerőltesse a használókra. A zenei könyvtár nem lehet egy szűk elit könyvtára. Előítélet-mentes, minden társadalmi réteg számára nyitott, hozzáférhető zenei könyvtárakra van szükség.

A zenei könyvtárosokban minden készség megvan, hogy ezt az utat járják. Szeretik a fiatalokat és nincsenek előítéleteik a könnyűzenével szemben. Azonban nincs elég módjuk, lehetőségük arra, hogy kiemelten foglalkozzanak a legfontosabb korosztállyal: a fiatalokkal. Már Marsop is szeretett volna a zenei könyvtárakban ifjúsági részleget kialakítani, ez az elképzelése azonban nem realizálódott. Ezekre a részlegekre pedig szükség van. Azaz, részlegesített zenei könyvtárak kellene. A részlegesítés egyaránt vonatkozik az állomány elhelyezésére és a használók korosztályok szerinti különválasztására. Fontos, hogy a könyvtárak ne egy helyiségben működjenek, és ne egyfajta – csak klasszikus – zeneműveket gyűjtsenek. *Elisabeth Kremser*: Zenei könyvtár? c. írásában egy egészen gyakorlati kérdést helyez vizsgálódásának középpontjába, azt, hogy a zenei dokumentumok használatához szükséges lejátszó berendezéseket centralizáltan, vagy decentralizáltan ésszerűbb, illetve célszerűbb-e elhelyezni. Ez a probléma – írja Kremser – kezdetektől fogva kísérte az AV dokumentumok könyvtári megjelenését. Mindkét elképzelés mellett és ellen számos érvet sorakoztattak föl.

A centralizált elhelyezés mellett szól az, hogy:

- a használót tehermentesítik,
- értékes készülékek alkalmazhatók,

- a hibák gyorsabban ismerhetők fel,
  - miután a használók nem kezelik a gépeket, azok élettartama megnövekszik.
- A decentralizált elhelyezés mellett szól:
- a használók igényeinek gyorsabb kielégítése,
  - a használó felnőttként való kezelése.

Az elméleti kérdést végül is a gyakorlat egyértelműen eldöntötte. A 70-es évek közepétől megnyíló mediotékák ugyanis az utóbbi lehetőséget valósították meg, azaz a lejátszó berendezések decentralizált elhelyezését. Jelenleg a közművelődési könyvtárak is ezt a formát tartják elsődlegesnek, és csökken a központosítottan elhelyezett gépparkok száma.

A Library Association Record humorából.